

PYHÄ STEFANOS

Pekka Ervastin esitelmä 26.12.1929

Vietämme tänään Tapania, ja samalla tämä päivä on omistettu kristikunnan ensimmäisen marttyyriin, Stefanoksen muistolle, Stefanoksen, jota katolinen kirkko nimitti pyhäksi. Tapani on oikeastaan vanha, pakanallinen juhla täällä pohjoismaissa, ainakin vanha germaaninen juhla Freyn kunniaksi, jolloin erikoisesti juhlittiin hevosta, joka oli omistettu Frey-jumalalle. Sinä päivänä ajettiin hevosilla kilpaa, ja sentähden on, vielä, niinkuin tiedämme, olemassa tai ainakin on ollut näihin aikoihin saakka olemassa n. s. Tapanin-ajo. Tämä vanha Frey-juhla ei ole ollut missään tekemisissä kristikunnan Stefanoksen kanssa, mutta Stefanoksen päivä asetettiin näin lähelle Kristuksen syntymäpäivää sentähden, että, niinkuin katolinen kirkko on selittänyt, Stefanos oli ensimmäinen marttyyreista, lähinnä Mestari Jeesusta. Sekä huomina että ylihuomina päivä on omistettu marttyyreille. Huomina päivä on oikeastaan vanhastaan omistettu Johannes-evankelistalle, vaikka nykyisessä almanakassa ei ole sitä, vaan nimi Hans, ja ylihuomina päivä on omistettu viattomille lapsille. Katolinen kirkko on nimenomaan huomauttanut, että nämä kolme päivää ovat omistetut marttyyreille. Samalla näissä marttyyreissa ilmenee marttyyriuden kolme eri lajia ja sentähden ne on asetettu kaikki Jeesuksen syntymän läheisyyteen, että ne olivat häntä itseään lähinnä. Stefanos nyt oli ensimmäinen marttyyri ja hänessä ilmeni se marttyyrius, joka sekä tapahtui ulkonaisesti pakosta että samalla oli vapaaehtoinen. Siinä oli samalla hänen oma tahtonsa mukana. Taas seuraavassa, Johannes-evankelistassa, näemme sellaisen marttyyriin, joka oli omasta vapaasta tahdostaan marttyyri, antautui kärsimyksiin uskon puolesta, mutta ei kärsinyt ulkonaista marttyyrikuolemaa. Sitten taas kolmas laji marttyyriutta on näiden viattomien lasten marttyyrius,

joka oli siinä, että ne eivät itse mitään tahtoneet eivätkä ymmärtäneet, mutta vain ulkonaisesti kärsivät marttyyrikuoleman. Näillä lapsilla tarkoitetaan niitä, jotka murhattiin Herodeksen toimesta silloin, kun Jeesus oli syntynyt, niinkuin evankeliumissa kerrotaan.

– Näin on siis alusta saakka ollut kristikunnassa kolmenlaista marttyyriutta, joiden muistoa on vietetty näin joulun lähipäivinä.

Aikomukseni olisi nyt kiinnittää huomiomme hetkeksi pyhään Stefanokseen, ensimmäiseen kristikunnan marttyyriin. Kaikki ovat lukeneet, mitä hänestä kerrotaan Apostolien Teoissa, ja muuta paljon ei hänestä tiedetäkään. Hänestä ei ole säilynyt muuta kuin legendoissa kertomuksia hänen ihmetöistään, jotka olivat siinä, että hän paransi paljon sairaita ja herätti kuolleistakin. Sanottiin Stefanoksen herättäneen kuusi ihmistä kuolleista ja parantaneen lukemattomia. Tietysti tästä mainitaan ohimennen myös Apostolien Teoissa, että hän teki ihmeitä ja paransi sairaita, mutta ei ole sen tarkemmin kerrottu mitään tapausta. Mutta sitävastoin katolisissa legendoissa kyllä kerrotaan yksityistapauksiakin. Semmoiset tapaukset tapahtuivat osaksi hänen itsensä eläessä, mutta osaksi myöskin, niinkuin aina on katolisessa kirkossa ollut, hänen kuolemansa jälkeen. Kun hänelle pystytettiin alttareita ja kirkkoja, niin siellä hänen alttarillaan saattoi parantua siten esim., että pantiin liinavaatteet alttarille ja kun ne olivat siinä vähän aikaa, ja sairaat sitten ne ottivat, niin he paranivat. Tuollaisia legendoja on kyllä Stefanoksesta, ja niistä kertovat tietysti myös kirkkoisät, kuten esim. kirkkoisä Augustinus, eikä niistä muuten katolinen kirkkokaan tietäisi, jollei niistä olisi muistiinpanoja jälellä. Mutta sellaiset muistiinpanot, sellaiset legendaariset kertomukset vähemmän kiinnostavat meidän mieltämme. Onhan luonnollista, että Stefanos, niinkuin muutkin uskonsankarit, paransi sairaita, mutta missä määrin sitten tuo nyt tapahtui hänen kuolemansa jälkeen, se on toinen kysymys. Semmoisista asioista katolinen

kirkko paljonkin puhuu eri pyhimysten elämäkerroissa, mutta siinä kuitenkin kai suurimpana tekijänä on ollut ihmisten oma usko, suurimpana tekijänä on luultavasti ollut se. Se, että hän paransi sairaita eläessään, on aivan luonnollista.

Se mikä kuitenkin Stefanoksessa erittäin voi kiinnittää meidän mieltämme nykyaikaisina totuudenetsijöinä on, että Stefanos tuntuu olleen totuudenetsijä meikäläisessä mielessä ja tuntuu olleen selvillä, päässeen selville juuri niistä asioista, joista mekin olemme ymmärtäneet päässeemme selville tässä meidän Ruusu-Risti-liikkeessämme. Samoin tietysti silloin tällöin pitkin kristikunnan historiaa jotkut liikkeet ovat päässeet selville tästä samasta asiasta, nimittäin Jeesuksen suuresta merkityksestä moraalisenä opettajana, eettisenä uudestisyntyttäjänä ihmiskunnassa. Sitä puolta on yleensä kaikista vähimmin ymmärretty kirkossa, niinkuin tiedämme, ja sentähden on hyvin huomattavaa aina, kun jokin n. s. lahko silloin tällöin on ymmärtänyt sen ihmeellisen merkityksen, mikä on ollut ja on Jeesuksen siveysopilla. Nyt tuntuu siltä, että Stefanos juuri oli niitä kristityitä, alkuperäisiä, jotka ottivat vastaan Jeesuksen sanoman, kätki sen ja ymmärsi sen syvästi. Niin vähän kuin Stefanoksesta kerrotaankin, niin on kuitenkin ymmärrettävissä muutamia seikkoja hänen suhteensa. Minä tahdon kertoa teille eräästä sellaisesta kohdasta hänen elämässään.

Stefanos ei esiinny kristinuskon ensimmäisessä historiassa ennen kuin silloin kun se ensimmäinen seurakunta oli Jerusalemissa, siis Jeesuksen kuoleman jälkeen. Ennen hänestä ei mitään mainita, mutta tietysti meidän on aivan mahdotonta ymmärtää, että Stefanos olisi voinut vasta silloin, kun ensimmäinen seurakunta oli perustettu, tutustua kristinuskoon ja sitten aivan kuin muutamassa päivässä tulla marttyyriksi. Se on aivan ikäänkuin mahdotonta, senhän ymmärrämme. Hänen esiintymisensä semmoisena kuin hänet kuvataan Apostolien Teoissa, on siksi pätevä, että hänen on tietysti täytynyt pitemmän aikaa seurata koko kristillistä kehitystä, kristinuskon leviämistä

ja tutustua niihin asioihin niin paljon kuin hänelle suinkin oli mahdollista. Se on luonnollista. Sentähden emme ollenkaan pidä mahdottomana sitä seikkaa, jonka nyt tahdon kertoa.

Stefanos oli nuoresta saakka ollut totuudenetsijä samassa merkityksessä kuin sittemmin Paavali, nimittäin sillä tavalla, että hän katseli elämää, katseli elämän kaikkia ilmiöitä ja tunsyi sydämessään, omassa hengessään, että ihmisten pitäisi noudattaa lakia sen oikeassa hengessä, että ihmisten pitäisi tulla paremmiksi, että ihmisten pitäisi luopua synnistä. Hän oli itse semmoinen olento, jommoisia on enemmän ja enemmän meidän aikanamme, joka tunsyi voittamatonta vetäymystä hyvään ja oikeaan ja kaikkeen puhtaaseen ja kauniiseen. Hän ymmärsi sisässään, että elämä ei ollut olemassa sitä varten, että me täällä nauttisimme ja pitäisimme hauskaa. Elämä ei ollut olemassa itsekkäitä tarkoituksia varten. Elämä oli olemassa jotain korkeampaa tarkoitusta varten. Tässä elämässä ihmisen pitää kasvattaa itseään, tulla paremmaksi. Stefanos huomasi pitkin matkaa nuoresta saakka, että ihmiset hyvin vähän ymmärsivät tätä seikkaa ja panivat sille painoa. Ihmiset nähtävästi enemmän elivät vain mukana ja katselivat maailman menoa, eivätkä ajatelleet omaa sisäistä, niinkuin sanoisimme, sivistyttämistä. Ihmiset eivät niin paljon ajatelleet sitä, millä tavalla he tulisivat itse paremmiksi ja pelastuisivat synneistä, kuin ainoastaan sitä, että he ottivat oikealla ja säädyllisellä tavalla osaa ulkonaiseen elämään. Juudan kansa oli erikoisesti uskonnollinen kansa, mutta sen uskonnollisuus oli useimmiten siinä, että noudatettiin joitain ulkonaisia menoja. Käytiin synagogissa ja oltiin kokouksissa mukana ja kaikissa pyhissä menoissa ja kuunneltiin, kun raamattua luettiin synagogissa ja selitettiin ja oltiin sitten erittäin tarkkoja myöskin kaikissa niissä puhdistus- y. m. menoissa, joita vaadittiin Mooseksen laissa. Jotkut olivat vähän höllempiä näiden vaatimusten suhteen ja näitä toiset ylenkatsoivat. Farisealaiset olivat erikoisen tarkkoja kaikissa uskonnollisissa muotomenoissa ja kaikissa persoonallisissa, seremoniallisissa

menoissa, jotka alkoivat jo aamulla ja loppuivat sitten illalla. Kaikissa tällaisissa ulkonaisissa menoissa fariseukset olivat erittäin ankaria ja vaativia itsensä ja toisten suhteen.

Kun Stefanos katseli näitä ilmiöitä, niin hän ajatteli itsekseen: „On kummallista, ettei ole elämässä, ei ole laissa mitään semmoista ratkaisua, joka oikein nostaisi ihmistä, niin että hän sisäisesti puhdistuisi ja parantuisi.” Hänestä oli tuo uskonnollinen elämä aivan pintapuolinen. Kyllähän ihmiset olivat kunnan kansalaisia ja kaikella tavalla sivistyneitä, mutta häntä ihmetytti kuitenkin, että vaikka ihmiset olivat noin kunnan kansalaisia, niin he kuitenkin sisältä olivat jotenkuten tyhmiä, raakoja ja kovia ja sydämettömiä olentoja. Hän melkein pelkäsi ajatella, että siihen olisi syynä hänen oma uskonsa, jumala-käsitteensä, Jehova, joka oli ylen ankara, vihainen ja suuttuvainen. Stefanos ajatteli välistä: „Mitähän minusta oikein tulee, kun näin kriittisesti ajattelen Jumalastakin? Enkö minä ole oikein Jumalaan uskoja, kun minusta tuntuu, että Jumala ei ole semmoinen eikä pitäisi ja saisi olla semmoinen kuin hänestä uskotaan?” Stefanos sai lohdutusta ainoastaan profeetoista ja heidän kirjoituksistaan, joissa esiintyi suurempi, syvällisempi ja kauniimpi jumalakäsite.

Kun Stefanos oli noin 20–30 vuoden vaiheilla, sai hän kuulla, että on esiintynyt profeetta täällä Juudeassa, joka puhuu mullistavasti. Samalla tavalla kuin ajatteleva, syvällisesti ja sisäisesti ajatteleva ihminen aina, niin hänkin oli kokolailla epäileväinen. Hän tunsikin ensin, ettei hän tahdo ottaa selvää koko asiasta. Profeettoja ja tällaisia vallankumouksellisia olentoja oli aina esiintynyt silloin tällöin, ja Stefanos ajatteli, että mitä tuo nyt on tuo natsarealainen, josta kuuluu huhuja. Ei Stefanos tuntenut mitään erikoista vetäymystä, vaikka kuitenkin jokin ääni hänen sisässään sanoi, että pitää ottaa selvää asiasta ennenkuin asettuu varmalle kannalle. Stefanos joutuikin sitten kerran mukaan. Paljon kansaa lähti nimittäin ulos ottaen ruokavaroja mukaansa, sillä he ajattelivat, että voi kestää kauankin,

ennenkuin he saavat kuulla tuota profeettaa. Oli nimittäin sillä tavalla, että kun Jeesus Natsarealainen liikkui ympäri, niin ei varmasti voinut tietää, minä hetkenä hän mihinkin paikkaan saapui. Huhu aina vain kertoi, milloin hän tulee, ja silloin oli etukäteen alkanut ihmisiä kerääntyä, jotta he voisivat saada kuulla ja nähdä tuota uutta profeettaa. Nyt oli siis taas huhu kulkenut, että Jeesus tulee pian Genetsaretin järven rannalle ja siellä hän tulee puhumaan. Silloin Jeesus myöskin antoi kansan tulla luoksensa parannettavaksi.

Stefanos päätti nyt mennä mukaan tähän tilaisuuteen. Hän pysyi ensin vähän loitommalla katsellen, mutta sitten hän kuitenkin tuli lähemmäksi vähitellen, niin lähelle, että hän saattoi kuulla ja nähdä selvästi. Hän näki Jeesuksen ja hän kuuli hänen puhuvan. Jeesus puhui enemmän kuin opetuslapsilleen, jotka olivat siellä hänen ympärillään. Sitten hän kulki ympäri ja lohdutteli kansaa, paransi sairaita. Ja Stefanos huomasi suureksi ihmeekseen, että tuossa nyt eräs ihminen puhuu semmoista, jota hän itse on aina kaivannut. Hänhän puhuu juuri nyt, että ei Jumalaa palvella sillä tavalla, että suoritetaan kaikenlaisia muotomenoja, vaan Jumalaaan palvellaan sillä tavalla, että me ihmiset palvelemme, autamme toisiamme ja olemme hyviä toisillemme. Jumalahan on kaikkien Isä ja meissä kaikissa asuva rakkaus. Sillä tavalla me Jumalaa palvelemme. Stefanos kuuli Jeesuksen näin puhuvan ja hän huomasi samalla, että Jeesuksella on aivan semmoista henkeä, semmoista sisäistä henkeä, hengen voimaa ja elämää, jota ei Stefanos ollut nähnyt ja havainnut ja kuullut kenessäkään muussa. Olihan muutamia rabbiineja tietysti, hyvin eteviä puhujia ja muutenkin hyviä ihmisiä, mutta ero oli kuitenkin suuri, sillä vaikka nuo vanhat rabbiinit puhuivat kauniisti ja selittivät hyvin kirjoituksia, niin tuntui aivan noin, että heidän voimansa on pieni, sittenkin pieni. Mutta kun Jeesus puhui ja Stefanos seisoi siellä nojaten kiveen ja kuunteli, niin Jeesus puhui sillä tavalla, että Stefanos tunsu, kuinka hänestä lähtee voimaa, kuinka hänen vakaumuksensa on suuri ja kuinka

hänen tietonsa on suuri. Hänen puheensa avasi aivan kuin näköaloja. Stefanos näki kuullessaan Jeesuksen näin puhuvan, kuinka elämä oli käsitettävä ihan toisella tavalla, kuinka elämä ei ollutkaan siinä, että me olimme persoonallisia olentoja ja että meidän piti tällöin persoonallisina olentoina elää ja toimia tässä maailmassa ja että se oli kaiken olemassaolon A ja O, vaan Stefanoksesta tuntui aivan, että me ihmiset olimmekin vain Jumalan lähettämiä lapsia tai Isälle, Jumalalle kuuluvia olentoja, joiden tehtävänä oli ainoastaan tuoda Jumala ilmi, ei ajatella ollenkaan omaa itseään, omaa persoonallisuuttaan, ei ollenkaan omaa syntisyyttämme ja huonoutta, vaan unohtaa tuo kaikki. Ihmisten tuli vain elää kokonaan Jumalassa. Semmoinen henki tulvi Stefanokseen Jeesuksesta ja hän Stefanos näki sielunsa silmillä, kuinka elämä täälläkin maapalolla, tällä maan päällä, kuinka se voisi muuttua aivan toisenlaiseksi, kun me ihmiset vain lakkaisimme uskomasta kaikenlaisiin ulkonaisiin muotoihin ja kaikkiin synagogiin ja uskontoihin ja kun me sen sijasta uskoisimme elämän henkeen ja Jumalaan, ainoastaan tahtoisimme tuoda ilmi Jumalaa, kukin omalta kohdaltamme tahtoisimme ilmentää jumalallista rakkautta, joka meissä kaikissa piilee.

Stefanoksesta tämä kaikki oli niin ihmeellistä, että hänessä tapahtui jonkunlainen muutos. Kun Jeesus puhui, että nyt on aika muuttua, nyt on taivasten valtakunta lähestynyt, nyt teidän täytyy tehdä mielenmuutos, niin Stefanoksesta tuntui, että hänessä nyt tapahtuu mielenmuutos, nyt hän herää ymmärtämään, mitä elämä on. Hän on ennen kysynyt, miettinyt ja pohtinut ja ei ole päässyt selvyyteen, mutta nyt kaikki äkkiä selviää ja nyt hän näkee, miten asiat ovat. Hän tunsu suurta liikutusta sisässään ja hän ei voi sille mitään, että kun hän tuossa syrjässä seiso, niin kyynelöt tulivat hänen silmistään.

Nyt on Jeesus lopettanut puheensa ja koska ihmiset ovat siellä istuneet tuntikausia ja tulleet nälkäisiksi, niin opetuslapset sanovat, että nyt kaikkien pitää syödä. Jeesuskin sanoo, että

syödä täytyy, ja hän kysyy, onko mitään syötävää. Silloin opetuslapset sanovat, että täällä on muutamia leipiä ja muutamia kaloja. „Antakaa ne tänne,” sanoo Jeesus, „kyllä minä näytän, että te kaikki voitte tulla ravituiksi.” Jeesus otti leivät ja mursi ne ja antoi opetuslapsille. Nämä antoivat taas leivät jollekin toiselle ja sanoivat: „Tehkää te samoin.” Sillä tavalla jokainen antoi toiselle leipää. Stefanos katselee tätä ja on aivan ihmeissään. Koko seurakunta, kaikki ne ihmiset, jotka olivat siellä läsnä, olivat niin kiinni Jeesuksen puheissa ja sanoissa, he olivat tulleet niin lumoihinsa, että he kaikki noudattivat esimerkkiä. Apostolit sanoivat: „noudattakaa esimerkkiä” ja koska monella ihmisellä oli ruokaa mukanaan, niin he jakoivat omastaan toisille. Olihan aivan luonnollista, että heillä oli muutamilla ruokaa mukanaan, koska olivat tulleet kaukaa. He ottivat nyt ruokavaransa esille ja jakoivat toisille. Sillä tavalla kaikki läsnäolijat saivat syödäkseen. Ei heidän tarvinnutkaan paljon syödä, sillä koko tämä rakastava tunnelma, joka levisi toisesta toiseen, antoi heille ravintoa, se ravitsi heitä, niin että heidän nälkänsä oli pian tyydytetty. Evankeliumissa kerrotaan, että sitten jäi vielä jätteitä 12 korillista ja itse tuo sana – 12 korillista – selvästi todistaa, että oli ollut monella ruokaa mukanaan koreissa, sillä mistä ne korit olisivat sinne tulleet, jollei ihmisillä olisi ollut niitä mukanaan. Tässä tapahtui Stefanoksen mielestä semmoinen ihme, joka syntyy rakkaudesta. Rakkaudesta jakoivat nyt kaikki toisilleen, mitä heillä oli, ja rakkauden inspiratsioonissa, kun kaikki saivat tuntea ihmeellistä liikutusta sydämessään, he myöskin tarvitsivat kovin vähän tullakseen ravituiksi. Stefanos oli tästä hyvin ihmeissään. Hänen mielestään tämä oli todella suurenmoista. Tässä oli jotakin aivan uutta. Hän ajatteli ihan sillä tavalla, että jos me ihmiset oppisimme tällaista uutta elämää, että meillä jokaisella olisi halu palvella toista ja antaa toiselle omastamme, silloinhan kaikki suru ja huoli ja puute poistuisi maailmasta, sillä onhan maailmassa olemassa ruokaa kylliksi. Ajatteleva ihminen kuin Stefanos näki sen. Kaikkia tarpeita on ja ruokaa on. Sen sijasta,

että ihmiset ajattelevat, mitä he voisivat haalia itselleen, kun he sen sijasta ajattelisivat, mitä he voisivat antaa ja millä tavalla palvella ja kuinka voisivat osoittaa rakkautta toisilleen, niin ei olisi mitään puutetta maailmassa. Stefanoksesta tuntui noin, että semmoinen yhteyden tunne voisi vallita ihmisten kesken, semmoinen veljeyden tunne, joka sanoo heille: mehän emme saata omistaa mitään tämän maan antimista, sillä nehän ovat luonnonlahjoja. Me teemme työtä, mutta sitten, jos ei luonto antaisikaan meille ravintoa, jos se ei palvelisikaan meitä. Emme me tyhjästä voisi mitään luoda. Meidän työmme on välttämätöntä täällä maanpäällä, mutta itseasiassa se on maapallo, joka meitä elättää ja pitää meistä huolta.

Stefanos jäi niin mietteiinsä, ettei hän huomannut, että ihmiset alkoivat jo siirtyä pois ja opetuslapset menivät venheeseen. Jeesus jäi vielä sinne parantamaan sairaita. – „Minä tulen perästä, menkää te vain edellä” – sanoo Jeesus opetuslapsille. Stefanos kulkee rannalla mietteissään ja nyt alkaa tulla iltahämärä ja aurinko laskee. Stefanos huomaa istuvansa siellä meren rannalla ja miettivänsä, ihmettelevänsä tätä elämää ja tämän ihmiskunnan kulkua elämän näyttämöllä. Tuuli humisi kauniisti puissa. Stefanos katselee merelle ja silloin hän näkee, että tuolla on vene, siellähän ne ovat hänen lähimmät opetuslapsensa veneessä. Nyt hän näkee, että vene alkaa tulla rantaa kohti ja hän ymmärtää, että opetuslapset tulevat hakemaan Mestariaan. Mutta nyt Stefanos huomaa, kuinka se Mestari, joka oli puhunut niin ihmeellisesti hänelle, kuinka se kävelee vedellä. Hän kävelee vedellä venettä kohti. Hän kävelee opetuslapsiaan kohti. Kun Stefanos tätä katselee, niin hän rupeaa sisässään vapisemaan. Hän ei ole semmoista koskaan nähnyt. Hän oli kyllä lukenut viisaista rabbiineista, jotka voivat ihmeitä tehdä, mutta tämä ei ollut sillä tavalla ihme. Stefanos vapisee hengessään ja lankeaa polvilleen, sillä siellä kulkee tuo profeetta aalloilla, eivätkä ne aallot mitään hänelle voi. Ne tulevat aivankuin tasaisiksi, silloin kun hän kävelee. Stefanos sai majesteettillisen

vaikutelman tästä näystä. Hänestä tuntui aivan, että tuo ei ollut tavallinen ihminen, tuo, joka tuolla kävelee on enemmän kuin ihminen. Hän on todella semmoinen, joka on tullut ihmisiä pelastamaan. Sitten hän näki, kuinka opetuslapset venheessä ensin melkein pelästyvät, mutta sitten ottavat Mestarinsa venheeseen. – Stefanos lähtee kotiansa.

Stefanos oli sängen sivistynyt ja oppinut juutalainen. Hän kuului noihin hellenistisiin juutalaisiin. Hän osasi siis kreikkaa aivan hyvin. Hän oli kreikkalaisesti sivistynyt niinkuin Paavali, ja hän oli lukenut kaikkia pyhiä kirjoja ja oli itse jäsenenä semmoisessa hellenistisessä synagogassa, jossa hän oli usein keskustellut oppineitten kanssa ja pitänyt itse puheita. Nyt kun hän oli saanut näin voimakkaan vaikutelman, hän ei osannut muuta kuin aina siellä synagogassa puhua tuon uuden näkemyksensä suuntaan ja jos milloin tuli kysymystä tuosta uudesta natsarealaisesta uskosta, niin Stefanos sitä puolusti.

Mutta hän oli kuitenkin sillä tavalla kaino ja vaatimaton olento itse, hän oli mielestään saanut niin paljon tuosta yhdestä kuulemasta ja näkemästä, tuosta yhdestä kerrasta, jolloin hän oli natsarealaisen profeetan nähnyt ja kuullut, niin että hän ei uskaltanut mennä uudestaan Jeesusta tapaamaan. Hän itsekseen mietti ja punnitsi ja pohti niitä kaikkia asioita ja hän tunsu, että hänessä on alkanut uusi elämä. Hän on niin paljon nyt saanut yhdellä kertaa, että hän ei voi mennä tuota profeettaa millään tavalla vaivaamaan. Ei hän voinut mennä häntä edes kuuntelemaan, ennenkuin hän on sulattanut kaiken sen, minkä hän jo on saanut.

Me emme huomaa Stefanosta Jeesuksen opetuslasten yhteydessä ennenkuin Jeesuksen kuoleman jälkeen. Stefanos oli siis ehkä vähän liian varovainen ja liian arka luonnostaan. Mutta Jeesuksen kuoleman jälkeen hän sai kuin tärähdyksen ja heti kuultuaan, että nyt on muodostettu seurakunta Jerusalemissa, riensi hän sinne ja liittyi siihen seurakuntaan. Seurakuntaa ei ollut ennen olemassa. Silloin kun Jeesus eli, ei ollut mitään

kristillistä seurakuntaa. Ei ollut mitään yhteyttä. Jeesus oli keskushenkilönä ja hänen opetuslapsensa olivat hänen ympärillään. Opetuslapset hän lähetti maailmaan puhumaan ja saarnaamaan ja hän itse vaelsi ympäri. Mutta kun Jeesus oli kuollut, niin heti muodostui seurakunta, muodostui semmoinen yhteys ja yhdistys niitten kesken, jotka lukivat itsensä jo kristityiksi ja Jeesuksen seuraajiksi, natsarealaisiksi, niinkuin heitä silloin sanottiin. Stefanos meni heti heidän luokseen. Apostolit pitivät kokouksia, ja helluntai-ihmeen jälkeen ihmisiä liittyi enemmän ja enemmän heidän joukkoonsa sentähden, että apostolien puhe oli ylen voimakas.

Stefanos rupesi nyt esiintymään myös siinä omassa synagogassaan, siinä synagogassa, johon hän kuului. Siellä hän herätti huomiota puheillaan, mutta ei heti vielä paheksumista. Ihmiset kuuntelivat Stefanoksen puheita Kristuksesta ja hänen puheitaan uudesta elämästä, mutta eivät he nyt heti siitä ottaneet niin pahastuakseen.

Niinkuin tiedämme, niin se kristillinen seurakunta organisoitiin vielä siellä tavalla, että kun huomattiin, ettei noissa yhteisissä rakkausaterioissa ei oikein riittänyt aikaa apostoleilla enää suorittaa kaikkia palveluksia, niinkuin he alussa tekivät, niin he ehdottivat yhdessä kokouksessa, että eiköhän tämä voitaisi jotenkuten järjestää. Varsinkin noitten hellenististen juutalaisten, *diaspora*-juutalaisten taholta oli kuulunut valituksia, että heidän leskistään ei pidetty huolta, että heidän leskensä jäivät kuin syrjään. Silloin apostolit päättivät valita 7 miestä pitämään huolta näistä ulkonaisista asioista. Valitkaa 7 semmoista henkilöä, jotka teidän mielestänne ovat täynnä viisautta ja pyhää henkeä. Silloin valittiin 7 miestä ja ensimmäinen niistä oli Stefanos. Stefanos oli ensimmäinen. Kaikkien mieliin muistui heti Stefanos, joka oli niin täynnä viisautta ja pyhää henkeä ja puhui niin kauniisti siellä synagogassa. Kun Stefanos oli tullut diakoniksi seurakunnassa, meni hänestä kaikki viimeinen epäroiminen. Hän sai kuin

voimaa siitä, että hän oli nyt kuin leimattu kristityksi, hän oli nyt Jeesus Natsarealaisen seuraaja. Nyt tästä ei päässyt yli eikä ympäri. Tämähän on hänen elämänsä ilo ja onni. Stefanos alkaa rohkeasti puhua. Nyt hän alkaa puhua synagogassa niin rohkeasti, että kuulijat ja rabbiinit tulivat kriittiselle mielelle: „Mitä tämä on? Stefanos on vaarallinen puhuja. Hän on villitsijä. Hän puhuu Moosesta vastaan ja hänhän kumoo Jumalan. Hänhän on suorastaan Jumalan kieltäjä, ateisti.” – – Ei ollut niin helppoa Stefanosta mistään syyttää. Kerrotaan, että hankittiin vääriä todistajia, semmoisia, jotka ottivat todistaakseen, että Stefanos on puhunut aivan semmoista Jumalan kieltävää, että Mooseksen koko laki on aivan turhanpäiväinen, se saa mennä menojaan. Jeesus Natsarealainen on tuonut uuden uskon maailmaan. Tuossa omassa synagogassa häntä sitten syytettiin. Stefanos puhui aina loistavasti, semmoisella voimalla, etteivät rabbiinit voineet hänelle mitään uskon kysymyksissä, opillisissa kysymyksissä, eivätkä voineet häntä edes syyttää mistään synnistä, pahasta ja vääryydestä. Sentähden rabbiinit tarroutuivat siihen syytökseen, että hän puhui Moosesta vastaan. Se ei saanut tapahtua. Tässä synagogassa me emme voi mitään päättää ja antaa tuomiotamme, vaan sinun on tultava Sanhedriiniin (tahi Synedrium) korkeimman neuvoston eteen ja siellä sinä saat vastata puolestasi. Stefanos vedettiin korkeimman tuomioistuimen eteen, korkeimman rabbiinineuvoston eteen ja siellä hän piti puolustuspuheensa. Apostolien Teoissa kerrotaan melkein kokonaisuudessaan hänen puolustuspuheensa. Tietysti hän ei ollut puhunut aivan noilla sanoilla, mutta sisältö on kerrottu kokonaisuudessaan. Ne, jotka kirjoittivat Apostolien Tekoja, pitivät hyvin tärkeänä Stefanoksen esiintymistä. Hänen puolustuspuheensa oli semmoinen, ettei siihen voinut mitään sanoa. Kun me tarkastamme tätä puolustuspuhetta, niin me huomaamme, mikä siinä on merkillepantavaa. Se on, että Stefanos ymmärtää historiaa, niinkuin mekin ymmärrämme täällä nyt. Hän kertoo Juudan kansan historian uudelleen, ja hän

sanoo, että ettekö näe, että Jumala on johdattanut Juudan kansaa ja johdatus on nostanut tätä kansaa aina korkeammalle ja korkeammalle. Mooseksen laki on ennen ollut hyvä, mutta nyt tulee toinen laki, nyt on tullut uusi siveysoppi, uusi moraali ja sen on tuonut Jeesus Natsarealainen. Siihen on meidän tarrauduttava, sillä se on ainoa pelastuksemme. Tietysti kun Stefanos meni näin pitkälle, että hän rupesi puhumaan Kristuksesta ainoana vapahtajana ja Mooseksesta sillä tavalla, joka oli juutalaisille kaikki kaikessa, niin kaikki rupesivat huutamaan, ja siitä tuli kauhea melu. Kerrotaan, että Stefanoksen kasvot loistivat kuin enkelin kasvot. Hän näki yhtäkkiä siellä puhuessaan hengen maailmaan, hän näki, kuinka Jeesus kuolemansa jälkeen on siinä hengen maailmassa. Hän näki, että Kristus seisoo Isän oikealla puolella. Siinä on salaisuus sanottuna. Ei se ole niin, että Jumala olisi kolmiyhteinen tuolla tavalla, että Isä keskellä ja Poika siinä oikealla puolella, ei se ole sillä tavalla, vaan näillä sanoilla on ilmaistu sitä, mitä Stefanos siinä näyissä näki. Isä on se suuri avara elämä, joka on kaiken takana, joka on suuri tyhjiys ja pimeys kaikessa, mutta se pimeys on vapisevaa rakkautta ja siinä on Jeesus Kristus elävänä ihmisolentona, vapahtajaolentona keskellä, joka antaa sylinsä ja kätensä koko ihmiskunnalle. Meidän on mahdotonta sanoin kuvata, mitä Stefanos näki siinä. Se oli samansuuntaista, mitä Paavali näki Damaskoksen tiellä. Kun Stefanos tämän näyn näki siinä juuri kun kaikki häntä syyttivät ja kun hän näki että hän, joka on näin vähäpätöinen, on saanut kokea, että Jumalan Poika, Jumalan lähettäjä profeetta on tässä mukana, niin mikä on hätänä. Stefanos tuli niin autuaaksi ja onnelliseksi, että hän mykistyi siihen, hän mykistyi paljaaseen onneen. Mutta kaikki nuo rabbiinit alkoivat huutaa ja meluta, ja he sanoivat ja huusivat, että tuommainen Jumalan pilkkaaja on tapettava heti. Sitten he ajoivat hänet ulkopuolelle kaupunkia ja siellä he kivittivät hänet kuoliaaksi. Siellä Stefanos vielä sanoi, että hän antaa henkensä Kristukselle. Hän lankesi polvilleen ja kivet

tulivat joka puolelta. Ja siinä onnentunteessaan ja autuudessaan hän vielä rukoilee ihmisten puolesta: Älä isä lue tätä heille synniksi, sillä eiväthän he tiedä, mitä he tekevät. Siihen hän sitten nukkui.

Kerrotaan, että Paavali (hänen nimensä oli silloin Saul), joka oli samansuuntainen luonne kuin Stefanos, mutta paljon rajumpi ja voimakkaampi, paljon suurenmoisempi olento kuin Stefanos, Saul, joka oli vainonnut kristityitä, oli nyt mukana. Hänelle on annettu juuri väärien todistajien vaatteet, sillä näiden piti iskeä Stefanokseen ensimmäiset kivet. Hän Saul vartioi nyt vaatteita siellä ja hän näkee kaiken. Hän kuulee Stefanoksen sanat ja vaikka hän on täynnä pyhää vihaa kristityitä kohtaan, niin häneen Sauliin jää aivan unohtumaton muisto tästä tapauksesta. Hän on saanut kuin merkin otsaansa. Mitähän tämä on? Hän ei ajattele sitä, hän ei tahdo sitä ajatella, mutta se on syöpynyt hänen alitajuntaansa, hänen sieluunsa ja hän ei pääse vapaaksi tuosta näystä. Mikä tuo on? Mikä tuo elämänymmärrys on? Mikä on tuo natsarealainen, joka saa noin ihmisen kuolemaan? Semmoinen vaikutelma jää Sauliin ja sittenhän hänestä tuli Paavali – Paulus – ja Damaskoksen tiellä hän itse herää ja hän näkee samaa kuin Stefanos näki.

Siis, niinkuin kaikissa kirkoissa sanotaan, on huomattu, että Stefanoksen kuolema, marttyyrikuolema ja hänen viimeiset sanansa ja rukouksensa herättivät kristikunnan suurimman apostolin ja esitaistelijan. Oli aivan kuin Stefanos olisi saanut antaa tuon ensimmäisen siemenen tulevalle Paavalille. Sentähden juuri on Stefanosta katolisessa kirkossa kunnioitettu ja päivä hänelle omistettu ja hänet itse pyhimykseksi nimitetty, sentähden juuri, että hän ei ollut ollenkaan ilman merkitystä kristinuskon ja kristikunnan historiassa. Emme tiedä, olisiko Saul saanut niin voimakkaan herätyksen ja tullut niin suureksi apostoliksi, ellei hänen elämässään olisi ollut tuo episodi, kun hän katselee Stefanosta ja kun Stefanoksen katse kohtasi hänet.